

[Første næstformand.]

handling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Jeg skal her udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.45.

Mødet udsat kl. 12.44.

Mødet genoptaget kl. 13.45.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m. v. (Arbejdsløshedsforsikring for selvstændige erhvervsdrivende, nyuddannedes dagpengeter, dagpengeydelsens varighed, ferie m. v.).

(Lovforslag nr. 248. Fremsat 6/5 76. Første behandling 11/5 76. Betænkning 21/5 76).

Der var stillet 16 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Kaj Poulsen (S):

Det er med glæde, at socialdemokratiet nu ser, at dette lovforslag gennemføres. På trods af den korte tid, vi har haft til at gennemarbejde ministerens forslag, må det siges, at udvalgsarbejdet har været særdeles grundigt.

Socialdemokratiet lægger megen vægt på, at arbejdsløse skal beholde deres tilhørsforhold til arbejdsmarkedet. Derfor finder vi ændringen af arbejdskravet om 26 ugers arbejde inden for 3 år, således at de 26 ugers arbejde nu skal kunne dokumenteres inden for 4 år, rigtig og rimelig.

Jeg kunne i den forbindelse tænke mig at stille arbejdsministeren det spørgsmål, om arbejdsministeren vil fremme udsendelsen af

et nyt cirkulære angående de langtidsledige, således at det for fremtiden bliver en pligt for formidlingskontorerne at give de langtidsledige fortrinsret ved anvisning af arbejde. Jeg er overbevist om, at en sådan ændring af det cirkulære, som er udsendt, vil medføre, at den ændring af 26 ugers reglen, vi gennemfører her, ikke vil få den store betydning.

Det er med nogen undren, man læser fremskridtspartiets mindretalsudtalelse i betænkningen, hvori man kalder ændringen af 180 dages reglen for menneskefjendsk. Sådan siger det parti, som har svunget sig op i talen om papirusseri, om en sådan ordning, som virker helt horribel, fordi de unge mennesker med den nuværende ordning kan få arbejdsløshedsdagpenge i 180 dage, hvorefter de kan henvende sig på socialforvaltningen for 130 dage efter igen at indskrive sig hos arbejdsformidlingen. Den nuværende ordning må siges at være papirusseri, og det må siges at være molboagtig unødvendigt og menneskefjendsk. Derfor er fjernelsen af 180 dages reglen ikke menneskefjendsk, men netop det modsatte.

Vi har endvidere ved fjernelsen af 180 dages reglen lavet om på taksterne for dagpengenes størrelse for de nyuddannede. Det har under udvalgsarbejdet været nødvendigt at ændre ministerens lovforslag på dette punkt, for at vi kunne få hele lovforslaget igennem med de forbedringer, der ligger på arbejdsløshedsområdet. Men vi finder fra socialdemokratiet denne ændring af arbejdsløshedsdagpengenes størrelse rimelig, og vi finder, at den kritik, der har været på dette område, har skudt en del over målet.

Man kan ligeledes undre sig over, at venstre tager afstand fra den af arbejdsministeren foreslåede ferieordning. Det, dette forslag drejer sig om, er jo, at godt 100.000 familier skal kunne leve en så normal tilværelse som overhovedet muligt, når det drejer sig om at holde ferie. Måden, denne ordning skal administreres på, vil på ingen måde genere arbejdsformidlingen, og venstres afstandtagen kan kun tages som udtryk for, at de arbejdsløse endnu en gang skal trampe på eller sparkes til.

Ændringen af loven, således at selvstændige erhvervsdrivende nu på lige fod med lønmodtagerne skal kunne sikre sig mod indtægtstab, er efter socialdemokratiets

[Kaj Poulsen.]
opfattelse en retfærdighedsgerning. Under udvalgsarbejdet har vi fået ændret lovforslaget således, at de medhjælpende ægtefæller bliver omfattet af denne ordning.

Socialdemokratiet havde dog hellere set et lovgivningsarbejde, som sikrede de små selvstændige på en anden måde, nemlig ved at stoppe de tendenser, vi ser i disse tider, med pengemænds og koncerners fremmarch på næsten alle områder. Byerhvervene bliver angrebet af store detailhandelskoncerner. Fiskeri og landbrug ødelægges af spekulanter i anpartsselskaber og andre spekulanter indgreb i erhvervsstrukturen. Det burde have været erhvervene, som selv planlagde og udførte deres omstrukturering, således at erhvervenes udøvere havde haft chancen for også i fremtiden at leve af deres job. Derfor er denne ændring af lovforslaget, som arbejdsministeren har foreslået, rigtig, men det må og kan kun blive den næstbedste løsning, vi her gennemfører.

Jeg skal på socialdemokratiets vegne anbefale, at vi stemmer for de af arbejdsministeren stillede ændringsforslag og imod de forskellige mindretals.

Brøndsted (V):

Vi har haft et hurtigt udvalgsarbejde med besvarelse af endda temmelig mange spørgsmål, og svarene — det må siges — er kommet hurtigt, bemærkelsesværdig hurtigt, når vi tænker på den tid, det ved andre lovforslag kan tage at få svar på selv nogle små og lette spørgsmål. Men det er da godt, at det er gået hurtigt og godt, og at vi er kommet så langt, som vi er.

Fra venstres side har vi lagt vægt på at få afklaret den personkreds, der kan medtages i arbejdsløsheds-kasserne for de selvstændige. I sit oplæg var ministeren kun indstillet på at henregne de selvstændige i allersnærværeste betydning til disse kasser. Vi er glade for, at ministeren nu også henregner medhjælpende ægtefæller til denne gruppe. Ministeren har også accepteret, at kasserne for de selvstændige kan medtage ledere eller ledergruppen i firmaer og selskaber. For begge grupper tilbagesår nogle administrative spørgsmål angående f. eks. dagpengesatsens beregning for ægtefællerne og ledernes afgrænsning over for lønmodtagere i øvrigt. Vi håber, at ministeren vil kunne løse disse administra-

tive problemer, inden kasserne træder i funktion.

Venstre så endvidere gerne, at vi fik etableret de såkaldte blandede kasser, som også Trierudvalget foreslår. Vi beklager, at dette synspunkt kun deles af det konservative folkeparti, og vi forstår ikke, hvorfor det radikale venstre og kristeligt folkeparti ikke vil bakke dette synspunkt op. Det er da naturligt, at alle inden for et fagligt område står sammen.

Udvalgsarbejdet har ikke bragt venstre nogen form for positive impulser over for forslaget om 26 ugers reglens udvidelse fra 3 til 4 år, ej heller vedrørende ferie. Dette fremgår af vore bemærkninger i betænkningen. Vi har derfor stillet ændringsforslagene om, at disse to punkter udgår.

Med hensyn til de nyuddannedes dagpenget kan vi støtte arbejdsministerens ændringsforslag vedrørende en dagpengesats, der står i forhold til normallønsatsen uden tillæg.

Ligeledes støtter vi ændringsforslaget om en lempelig overgangsordning fra den nu gældende ordning, til lovforslagets ordning træder i kraft.

Hr. Ninn-Hansen har stillet et ændringsforslag vedrørende de værnepligtige. Vi har forstået, at arbejdsministeren ligesom vi egentlig er positiv over for sigtet med dette forslag, men jeg tror, det er rigtigt, at vi bør afvente den endelige udformning af soldaterlønnsordningen. Jeg mener også, at så snart dette ligger klart, så bør vi sørge for at få taget denne gruppe med.

Alle andre ændringsforslag går venstre imod. Det er forslag, der enten ophæver nogle af de ting, vi synes om i lovforslaget, eller også er det væsentlige udvidelser af de ting, vi synes mindre godt om i lovforslaget.

For venstre var det afgørende at få løst forsikringsforholdene for de selvstændige, men der er dog også et andet område, vi vil bede ministeren tage sig af. Det er dagpengereglerne for den gruppe, der ejer en mindre landbrugsbedrift. Denne gruppe bliver ofte hårdt ramt ved arbejdsløshed, enten hos ejeren, landmanden, eller hos ægtefællen. Der er i dette en ganske urimelig skævhed i forholdet mellem den også store lønmodtager, hvis ægtefælle kan få dagpenge, medens den mindre jordbesiddendes ægtefælle ikke kan få dagpenge. Jeg er ked af, at

[Brøndsted.]

vi ikke har fået dette spørgsmål løst i denne forbindelse. Vi er nødt til at skære igennem, og jeg beder ministeren om at være behjælpelig med at få denne så iøjnefaldende uretfærdighed og ulighed rettet.

Selv om denne lov er ny, har den allerede været udsat for adskillige lapperier. Nogle af disse lapper har været rimelige, gode og nødvendige, andre har været absolut overflødige og kunne absolut undværes.

Med ændringsforslaget om de nyuddannedes dagpengeregler lægger vi kølen til et nyt dagpengeberegningssystem, som vi tror er så godt, at det skulle anvendes generelt. Vi tror, at en sådan dagpengemaksimumssats, kombineret med en individuelt fastsat tillægssats, hvor den sidste er selvfinansieret, ville være en særdeles god ordning. Det vil selvfølgelig medføre en ny arbejdsløsheds-kassestruktur, hvor de mange kasser kan afløses af i princippet én kasse. Håndteringen af tillægssatserne kan dog godt fortsat ligge i de faglige kasser.

Fortalerne for det nuværende kassesystem fremhæver, at en ændring til én offentlig kasse er dyr. Det tror jeg nu slet ikke, for vi slipper jo for en masse registreringsbesvær vedrørende oprettelse af medlemsforhold og overføring fra den ene kasse til den anden med i øvrigt helt de samme regler. Men det er nok nogle af de skridt, vi skal tage i fortsættelse af det stykke lovgivningsarbejde, vi har lavet her.

Venstre er positiv over for det, der er ønsket af ændringer, også de ændringsforslag, der er stillet af ministeren, og håber, vi får lovforslaget ført helt igennem.

Glensgård (FP):

Jeg vil godt lige indledningsvis tage 5 linjer af venstres betænkningens bidrag op. Venstre skriver i sit betænkningens bidrag:

„Mindretallet påpeger dog det uheldige i, at et lovforslag, der åbner mulighed for arbejdsløshedsforsikring for selvstændige erhvervsdrivende, fremsættes sammen med andre forslag til ændringer af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m. v., idet lovforslaget, som det foreligger fremsat af arbejdsministeren, indeholder meget forskelligartede spørgsmål.“

Jeg er helt enig med venstre i disse bemærkninger, men jeg kan ikke undgå at

spørge partiet venstre, hvordan man kan køre frem med den modsatte argumentation over for os, ikke i arbejdsmarkedsspørgsmål, men i lignende lovgivninger, hvor vi netop slår ned på disse ting og påpeger det urimelige i, at ministeren fremlægger vidt forskellige ting i samme lovforslag. Der hører vi ikke de samme toner fra partiet venstres ordfører i disse sager.

Med hensyn til de stillede ændringsforslag skal jeg kort meddele, at vi agter at stemme for ændringsforslag nr. 2, nr. 5, nr. 6, nr. 7, nr. 11 og nr. 12. Vi agter at stemme imod ændringsforslag nr. 1, 3, 4, 8, 9, 10, 13, 14, 15 og 16.

Vi har under det udvalgsarbejde, vi har haft, fuldstændig rigtigt, som venstres ordfører sagde, haft et virkelig fortrinligt samarbejde med arbejdsministeren og fået hurtige og nogenlunde kvikke svar. Vi har haft en masse gode samråd, og det glæder mig da, hvis arbejdsministeren vil lægge den taktik over for arbejdsmarkedsudvalget fremover, at vi ikke skal vente flere måneder på at få svar, men at vi kan få dem på ganske få sekunder næsten, hvis det er nødvendigt. Jeg synes også, at udvalgsformanden her har lagt et stort stykke arbejde i at få lovforslaget ført igennem til tiden. Hvis udvalgsformanden vil gøre tilsvarende arbejde for at få anden lovgivning igennem, så skal han ikke fremover høre kritik, men jeg er desværre bange for, at det ikke er tilfældet.

Vi står altså og skal tage stilling til et lovforslag, som indeholder vidt forskellige ting. Vi kunne godt have været positivt stemt over for at se på en arbejdsløshedsforsikring for de selvstændige, men udvalgsarbejdet har helt klart vist, at vi er på gyngende grund. Den arbejdsløshedskasse for de selvstændige erhvervsdrivende, som dette lovforslag bygger på, er meget diffus. Jeg er sikker på, at det radikale venstres ordfører om lidt vil fortælle os, hvor diffus og hvor intetsigende og på hvor løst et grundlag det er lagt op. Vi har jo andre eksempler på, at det radikale venstres ordfører virkelig kan forklare, på hvor usikkert et grundlag vi arbejder.

Vi har haft; jeg husker ikke hvor mange samråd med arbejdsministeren omkring specielt dette spørgsmål, og arbejdsministeren har også sagt, at han er godt klar over,

[Flensgård.]

der er mange problemer, der endnu ikke er løst, men at han vil bruge den kommende tid på at finde en løsning på disse små og store problemer mellem hinanden. Jeg håber selvfølgelig, det lykkes for arbejdsministeren at få det dér op at stå uden de helt store problemer, men jeg er bange for, at administrationen af den lovgivning, som arbejdsministeren har lagt på bordet på grundlag af Trierudvalget, vil blive en lovgivning, som vi i mange år frem i tiden hvert eneste år skal vende tilbage til revision af, fordi den ikke har været igennem et tilstrækkelig grundigt arbejde.

Fremskridtspartiet vil ikke støtte de forslag, der går ud på at lempe på 26 ugers reglen, lempe på ferisystemet for de arbejdsløse, og vil heller ikke gå ind i den debat, som der er lagt op til fra hr. Kurt Hansens og fra hr. Henning Philipsens side. Vi vil støtte nogle af de ændringsforslag, der er fremsat fra venstres side, og vi har selv været medforslagsstillere til et enkelt. Jeg har meddelt, hvordan vi stiller os til de 16 ændringsforslag, og jeg skal ikke ved denne lejlighed besvære folketinget med en dybtgående arbejdsløshedsdebat.

Ingomar Petersen (RV):

På det radikale venstres vegne kan jeg udtale, at det er glædeligt, at efter det forlig, der blev indgået mellem socialdemokratiet, kristeligt folkeparti og det radikale venstre, hvori der indgik, at der skulle fremkomme et lovforslag om en arbejdsløshedskasse for de selvstændige erhvervsdrivende, har man arbejdet så hurtigt, at dette lovforslag blev fremsat af regeringen, således at vi kunne få det færdigbehandlet her, inden folketinget tog på sommerferie.

Jeg vil rette endnu en tak til arbejdsministeren. Det lovforslag, ministeren fremsatte, havde egentlig ikke de medhjælpende hustruer med. Afgrænsningsproblemerne var heller ikke helt løst, hvorfor en gruppe virksomhedsledere, som deltager i anpartsselskaber, brugsuddelere og ledere af aktieselskaber ikke kunne være med, men dér har regeringspartiet virkelig forstået samarbejdets kunst, har været forhandlingsvillige, således at vi nu er nået frem til at kunne skrive en betænkning, hvor det radikale venstres ønsker fuldt ud er blevet opfyldt.

De afgrænsningsproblemer for de selvstændiges kasser og kasserne for lønmodtagerne, som består for den specielle gruppe, der ligesom kunne falde udenfor, synes jeg det er rart nu bliver løst, inden der endelig bliver givet tilladelse til oprettelse af kasserne.

Jeg vil godt lige pege på, at der desværre er mange, der i det nuværende system er kommet i klemme. Der er mange timelærere, som er ansat ved forskellige forberedelseskurser, som er nægtet optagelse i FTAs arbejdsløshedskasse. De har alle mellem 15 og 20 timers undervisning om ugen. De aflønnes efter samme regler som lærere under fritidsundervisningen. De er ansat for et år ad gangen og får løn i 10 måneder. På samme fritidskursus rundt omkring i landet — og der er jo et stort opsving af disse inden for voksenundervisningen — er der også ansat en del seminarieuddannede lærere på nøjagtig samme vilkår, men disse kan ved medlemskab i Danmarks Lærerforening blive optaget i FTAs arbejdsløshedskasse. Dette problem skulle nu også være løst med den ordening, vi har fået.

Jeg forstår egentlig ikke rigtig venstres synspunkter her ved anden behandling om de blandede kasser. Vi har jo i realiteten i dag blandede kasser inden for det nuværende system. Jeg kunne nævne flere eksempler derpå. Det, man er blevet enige om her i betænkningen, klarer simpelt hen disse problemer, som venstre også er inde på i sine ændringsforslag, og så har vi i hvert tilfælde lejligheden til i den periode, der går, indtil man kan oprette kasserne, og indtil de får deres statsanerkendelse, virkelig tilbundsgående at få undersøgt dette problem, så der ingen tvivl er. Jeg vil være meget betænkelig ved lige nu at vedtage noget, som man måske i løbet af nogle måneder ved et grundigt udvalgsarbejde eventuelt kom til at rette.

Resultatet af det, som socialdemokratiet, kristeligt folkeparti og det radikale venstre går ind for i betænkningen, er for så vidt nøjagtig det samme, som man ville opnå ved at vedtage venstres ændringsforslag.

En anden ting, som jeg også kan hilse med tilfredshed, er udtalelsen om, at en lempelse af reglerne om beskæftigelse af et vist omfang som betingelse for dagpenge, 26 ugers reglen, må være sekundær i forhold til

[Ingomar Petersen.]

en forbedring af beskæftigelsesmulighederne. Det glæder mig, at arbejdsministeren og et stort flertal i betænkningen er gået ind for, at nu skal man på ny indskærpe arbejdsformidlingskontorerne og arbejdsmarkedsnævnene, at der skal gives langvarigt ledige fortrin ved anvisning af arbejde. Før i tiden var det sådan, at man fortrinsvis skulle gøre det, men nu står der ganske udtrykkeligt med tilslutning fra et stort flertal i dette folketing, at der skal gives de langvarigt ledige fortrin. Det er en meget stor ændring af det nuværende system, og det synes jeg virkelig er væsentligt.

Et problem, som nu også lader til at kunne løses, er reglerne om dagpenge i forbindelse med bibeskæftigelse og dagpenge til en ledig, hvis ægtefælle driver selvstændig virksomhed. Der er klart sagt, at der nu skal sættes et udvalgsarbejde i gang med henblik på at fremsætte et lovforslag snarest muligt i folketingssamlingen 1976-77. Det er jo et problem, et stort flertal her i folketinget tidligere har været enig om burde løses, og i forbindelse med ændringerne i arbejdsløshedslovgivningen i 1969-70 står der udtrykkelig i den betænkning, som blev afgivet den 12. marts 1970 (Folketingstidende 1969-70, tillæg B, sp. 678):

„Reglen om, at ejere af jordbrugsejendomme med en grundværdi på 14.000 kr. og derover er udelukket fra at lade sig arbejdsløshedsforsikre, må anses for at medføre mindre heldige resultater. Denne form for begrænsning bør afskaffes.“

Det har man i en betænkning den 12. marts 1970 med et flertal i folketinget vedtaget, og så kan det egentlig undre, at der ikke er sket noget endnu. Men jeg glæder mig til, at nu sker det. Det ligger helt klart i det betænkningssudkast, vi her er gået ind for.

Ændringerne med hensyn til ferien bevirker, at de arbejdsløse nu også har en mulighed for at holde ferie sammen med familien uden at skulle stå i telefonisk forbindelse med arbejdsformidlingen hver dag. Det synes jeg er rimeligt og ret. Det er også en forbedring, vi her er nået frem til.

Jeg kan på det radikale venstres vegne sige, at vi kan støtte de ændringsforslag, som er stillet af arbejdsministeren, og at vi

ikke kan stemme for de ændringsforslag, som er stillet af andre partier.

Specielt vil jeg nævne det ændringsforslag, som i sidste instans er blevet stillet med hensyn til de nyuddannedes ret til at oppebære dagpenge, således at man nu udsætter denne ændring for dem, der i dag har retten, et helt år indtil den 1. juli 1977. Vi finder det rimeligt, at alle nyuddannede fremover simpelt hen får nøjagtig den samme sats i dagpenge, det er ret og rimeligt. Men det ville være lige så urimeligt, hvis man pludselig vedtog det og de, der har disponeret efter de nuværende regler, ikke havde en virkelig rimelig tidsfrist til at ændre deres økonomiske dispositioner.

Henning Philipsen (SF):

Jeg skal allerførst sige, at det, der har været vores hovedsigte i forbindelse med etableringen af en arbejdsløshedskasse for selvstændige erhvervsdrivende, har været dette, at en sådan kasse kom til at fungere i form af det, vi kalder en udslyningskasse. Det vil sige, at hvis en selvstændig erhvervsdrivende går hen og drejer nøglen om i sin virksomhed og stiller sig til rådighed for arbejdsmarkedet, så overgår han, i det omfang han måtte blive beskæftiget som lønmodtager inden for et eller andet fag, automatisk til det pågældende fags arbejdsløshedskasse.

Jeg vil godt føje til yderligere, som også et par andre ordførere har gjort det, at jeg ikke har været helt tilfreds med sammenkædningen, som ministerens forslag er udtryk for. Jeg synes nok, at nogle af tingene kunne være behandlet særskilt. Her må det måske være mig tilladt at erindre ikke mindst formanden for udvalget om, at vi allerede i oktober fra mit partis side fremsatte et forslag om bortfald af 26 ugers reglen, henholdsvis 180 dages reglen. Hvis udvalgsformanden havde udvist den samme iver for at få disse forslag gennemført, så ville vi nok have kunnet se dette i sammenhæng med det forslag, der nu gennemføres. Vel. Jeg synes, formanden har ydet en saglig arbejdspræstation i denne sammenhæng ved dette lovforslags gennemførelse; det forhindrer bare ikke os andre i ligesom at gøre opmærksom på, hvor vi har prøvet på at udvise initiativer i samme retning.

[Henning Philipsen.]

Lad mig så gøre et par bemærkninger om dagpengesatserne for de nyuddannede. Det forholder sig sådan — og det vil udvalgsmedlemmerne være vidende om — at jeg ærligt troede, at det ændringsforslag, der ligger her til forslaget, ville betyde en generel forhøjelse af understøttelsessatserne for alle de nyuddannede inden for håndværksfagene f. eks. Det var det udgangspunkt, jeg havde. Det kan naturligvis skyldes, at jeg har været uopmærksom, at jeg ikke rigtig har forstået, hvad dette her betød. Nu ved jeg til gengæld, og det er det væsentlige for mig, at det vil betyde en generel nedsættelse af de gældende understøttelsessatser for alle de nyudlærte håndværkere på nær to fag og fagområder, nemlig smedelæringer og møbelsnedkere. Det forholder sig ganske enkelt sådan — på baggrund af de tal, jeg har fået nu — at for snedker- og tømrerforbundet er der tale om, at tømrerne i øjeblikket for nyudlærte har en dagpengesats på 149 kr., bygnings-snedkere 149 kr., møbelsnedkere 139 kr. Her ville man altså kunne få en forbedring på 4 kr. Glarmestrene har i øjeblikket for de nyuddannede en understøttelsessats på 184 kr. Hvad angår murersvendene, er understøttelsessatsen 145 kr. For hele metalområdet forholder det sig således, at her er tale om en dagpengesats på 139 kr., men man understreger, at det er laveste sats. Det betyder, at der er adskillige, som får mere. For Teknisk Landsforbunds vedkommende er den laveste sats 164 kr., for bygningskonstruktører 184 kr., for HK er den laveste sats 145 kr., og for typografforbundet er mindstesatsen 146 kr.

Det betyder, at bogstavelig talt samtlige faglærte eller lærlinge, som gennemgår en uddannelse som håndværker, reelt set vil få en forringelse af deres dagpengesats, i og med at de bliver udlært, hvis det er således, at de ikke opnår 13 ugers beskæftigelse. Alene af den årsag — jeg har tidligere erkendt, at jeg har taget fejl — vil vi stemme imod arbejdsministerens ændringsforslag gående ud på en ensartet dagpengesats, fordi den ganske enkelt betyder nedsættelse af dagpengesatserne, ikke kun for dem, som man henviser til, dem, som f. eks. måtte være i færd med en boglig uddannelse, men bogstavelig talt for samtlige håndværkslæringer i dette land.

Vel. Jeg erkender blankt, at vi tog fejl, da vi troede på de oplysninger, vi fik. Jeg mener, at de oplysninger, jeg har fået her, er hug- og stilkfaste, og derfor agter vi at stemme imod.

Vi agter naturligvis at stemme for såvel vort eget som VS' ændringsforslag om, at vi helt fjerner 26 ugers reglen. Det er i overensstemmelse med det lovforslag, som jeg tidligere har omtalt, og som vi fremsatte i oktober.

Da vi mener, det er en retfærdigheds-handling, at vi får etableret en arbejdsløsheds-kasse for selvstændige erhvervsdrivende på de betingelser, som jeg tidligere har omtalt, bliver vi naturligvis nødt til at stemme mod det ændringsforslag, som VS har stillet. Ellers ville der ikke være konsekvens i det, vi har sagt, og det, vi agter at gøre. Vi er særdeles tilfredse med, at i og med at man får etableret en arbejdsløsheds-kasse for selvstændige erhvervsdrivende, så bliver det på samme vilkår, på samme betingelser, som for øvrige arbejdssøgende. Det er de samme vilkår, de samme betingelser, der kommer til at gælde for dem, der melder sig ind i den arbejdsløsheds-kasse, som gælder for samtlige andre arbejdssøgende.

En ganske kort bemærkning yderligere. Vi hilser også med tilfredshed det krav, som senest blev fremført af en deputation i går over for repræsentanter for partierne fra det centrale arbejdsløshedsudvalg her i København, nemlig at det nu pålægges arbejdsformidlingen ganske enkelt at sørge for, at de langvarigt arbejdsledige først og fremmest kommer i arbejde. Denne bestemmelse er efter min mening særdeles vigtig, fordi vi har oplevet gang på gang og i hundreder af situationer landet over, at arbejdsgivere skalter og valter med den arbejdskraft, de får tilbudt, prøver på at spille folk ud mod hinanden og ydermere prøver på næsten som på et tidligere slavemarked at få et „udbud“ af folk, som man derefter kan vælge mellem.

Hvis arbejdsformidlingen forstår at leve op hertil — og det håber jeg den gør, ellers bør arbejdsministeren i fællesskab med os andre instruere den om, at sådan skal man bære sig ad — så vil det ganske enkelt betyde, at det, som f. eks. skete ude på B & W for nogle få måneder siden, hvor man nægtede at tage folk, som i øvrigt opfyldte kra-

[Henning Philipsen.]

vene, ikke længere vil kunne finde sted. Og jeg kan love for, at i det omfang, der er mulighed for det, skal organisationerne nok også vide at tage højde herfor. Vi hilser det med tilfredshed. Det er et nødvendigt led i dette at begrænse arbejdsgivernes ret til at skalte og valte med arbejdskraft, som det passer dem, at de langvarigt arbejdsledige først og fremmest bliver beskæftiget.

Med de bemærkninger, jeg har sagt, og som det fremgår af vor betækningsafgivelse, agter vi at stemme henholdsvis for og imod de forslag, der ligger, således som det fremgår af betænkningen.

Ninn-Hansen (KF):

Dette lovforslag er en retfærdighedshandling over for de selvstændige erhvervsdrivende. Før nogen andre mærkede de de ændringer i samfundsstrukturen, der skabte arbejdsløshedsproblemerne, og det er i høj grad på tide, at man gør noget for at give dem mulighed for at blive arbejdsløshedsforsikret.

Vi anser det for en selvfølge, at en arbejdsløshedskasse for selvstændige erhvervsdrivende også bør omfatte medhjælpende hustruer. Vi finder det rigtigt, at der gives lejlighed til blandede kasser. Der er jo i øvrigt på mange måder et interessefællesskab mellem selvstændige erhvervsdrivende og funktionærer, og vi synes i øvrigt, at man skal have lov til at forme arbejdsløshedskassen, som man vil.

I øvrigt er det vel snart på tide at tage fat på en fuldstændig omdannelse af arbejdsløshedskasserne, så vi får én stor kasse uden alle de besværligheder, som den nuværende ordning giver. I forbindelse med dette er der grund til at hæfte sig ved, at man på ny igennem forslag, som flertallet i salen går ind for, er med til endnu en gang at fjerne forsikringsprincipper. Det ville egentlig være naturligt, da Trierudvalget fortsætter, at dette udvalg gik i gang med at løse den opgave, det er at forberede en ny arbejdsløshedskasselovgivning herhjemme, en rationel ordning med én stor arbejdsløshedskasse.

Da vi diskuterede denne sag for et år siden, hvor vi havde ønsket en gennemførelse af et forslag om en arbejdsløshedskasse for de selvstændige erhvervsdrivende, var der to andre forslag fremme. Det ene var et for-

slag om ophævelse af 180 dages reglen, som også gennemføres her, og det andet var en ændring for de værnepligtiges vedkommen- de. Vi mente sidste år, det var rigtigt at få ordnet sagen med det samme, og vi stillede ændringsforslag i sagen, men det blev nedstemt. Jeg må sige, at vi havde sandelig forventet, at man førend noget andet ville søge at klare dette spørgsmål. Det er en urimelighed, at unge mennesker, der tvinges væk fra deres arbejde, fordi de skal opfylde en værnepligtsbyrde, skal stå i den situation, når de kommer hjem, at de hverken kan få arbejde eller kan få en understøttelse efter de regler, man giver andre. Det er en urimelighed.

Jeg ved egentlig ikke, hvad arbejdsministeren mener med sine udtalelser i betænkningen. Det har jo ikke været drøftet under de forhandlinger, der har været om værnepligtslønninger, at det skulle have nogen som helst forbindelse med denne sag. Jeg ved ikke, hvordan arbejdsministeren tænker sig at en ung mand, der er værnepligtig, samtidig skulle være arbejdsløs; det kan han jo simpelt hen ikke blive, for han skal passe sit arbejde som værnepligtig. Hvad er det så andet end et forsøg på at udskyde hele spørgsmålet? Det bringer de værnepligtige fortsat i den situation, at de med rette føler sig overordentlig dårligt behandlet af samfundet. Der er ikke noget som helst forsvar for at udsætte sagen yderligere. Trierudvalget har jo på udmærket måde fremsat forslag til en løsning, som blot kunne gennemføres. Jeg ved ikke, hvad denne modstand fra arbejdsministeriet skyldes — den var fremme sidste år og er det altså fortsat — i stedet for at opfylde, hvad unge mennesker med rette kunne forvente, når de må udføre særligt arbejde her i landet i forbindelse med deres virksomhed i forsvaret. Jeg anmoder om, at de, der interesserer sig for de værnepligtige, stemmer for vort ændringsforslag, der er i overensstemmelse med, hvad det sagkyndige udvalg har udformet. Der er ingen som helst undskyldninger for nu at lade en ung mand, som har aftjent sin værnepligt, vende tilbage til den ordning, at han ikke kan få en arbejdsløshedsforsikringsydelse udbetalt, som andre er i stand til at få.

I øvrigt kan jeg henvise til de bemærkninger, hr. Brøndsted har fremsat vedrørende

[Nian Hansen.]

forskellige ændringsforslag, hvor vi vil stemme sammen med venstre og fremskridtspartiet.

Ritta Ahm (KrF):

Nu er A-kassen for de selvstændige en realitet, når lovforslaget bliver vedtaget ved tredje behandling, og det skulle der jo være flertal for. Men som det også fremgår af betænkningen, er der mange problemer, som endnu ikke er løst, ikke mindst i forbindelse med de medhjælpende ægtefæller.

Kristeligt folkeparti er tilfreds, selv om jeg må indrømme, at jeg ikke hylder det princip at være med til at vedtage en lovgivning uden at kende detaljerne heri.

Med hensyn til ændringsforslagene stillet af venstre, så må jeg indrømme, at jeg er dybt skuffet. Venstre vil ikke være med til at lempe på 26 ugers reglen. Der er ingen her i dette ting, der ikke helst ser, at der kommer noget beskæftigelsesarbejde i gang, så at 26 ugers reglen kunne overflødiggøres, men nu er forholdene jo sådan, at det ikke er muligt i dag, og vi står da med et stort ansvar over for de mange ledige, der står over for at skulle overgå til bistandslovens bestemmelser. Men dette ansvar vil venstre åbenbart ikke være med til at påtage sig.

Jeg er også meget forbløffet over, at venstre ikke vil være med til at give de ledige bedre betingelser for at holde ferie. Det er dog det eneste tidspunkt på året, hvor de ledige ved gennemførelse af dette lovforslag her kan føle sig lige med det øvrige samfund.

De andre ting i arbejdsløshedsloven har jeg været inde på i går, da vi diskuterede beskæftigelse, og derfor vil jeg ikke gå ind på dem igen i dag.

Vi kan tilslutte os de ændringsforslag, som er stillet af arbejdsministeren og tiltrådt af et flertal.

Jeg vil helst forbigå fremskridtspartiets betænkning bidrag. Jeg vil ikke indgå i en diskussion på et sådant niveau, og det er ikke første gang, jeg giver udtryk for det her fra denne talerstol.

Ved førstebehandlingen havde jeg ikke noget at takke arbejdsministeren for, men derimod en stor anerkendelse over for Trierudvalgets arbejde. Jeg vil dog godt her i dag gøre det godt igen og rette en tak til

arbejdsministeren for det resultat, vi står med her i dag.

Jørgen Jensen (DKP):

Må jeg ikke først, inden jeg glemmer det, til den megen tak for hurtigheden ved behandlingen af disse forslag sige, at vel kan man sige, at arbejdsmarkedsudvalget har arbejdet hurtigt på slutningen, men når man erindrer, hvor mange 26 ugers reglen og 180 dages reglen har ramt i den periode, hvor man har vidst her i folketinget, at der var problemer, ja, så må jeg stille et spørgsmålstegn ved hurtigheden. I den periode, hvor jeg har været i folketinget — det er ikke så længe, det er 1½ år — har vi vidst, problemet var der, og der har ligget forslag til ændring, men det er altså ikke sket endnu. Jeg synes ikke, man kan sige, det er hurtigt. Det kan være, det næsten er at sparke lidt til dem, der er faldet for det. Men jeg erkender, at på slutningen var det, ligesom man fik travlt, og det var kun positivt.

Såvel hr. Brøndsted som hr. Glensgård talte om, at næste opgave var én fælles kasse. Jeg synes, man må slå én ting fast, og det er, at man kan ikke fjerne arbejdsløshedsforsikringen og arbejdsanvisningen fra fagbevægelsen, uden at man forringer dens mulighed for under de nuværende samfundsforhold at føre kampen imod overgreb. Arbejdsløshed er også en form for overgreb, og det er også det, der præger vores stilling til en selvstændig kasse.

Også jeg mener, at spørgsmålet om bibeskæftigelse burde have været løst. Det er kommet med i betænkningen, men jeg vil erindre om, at der var noget, der hed 78 dages reglen i § 64, og at vi også har haft det trukket frem og stillet forslag om, at det blev ændret. Jeg vil for ikke at blive misforstået sige, at det er jo ikke alene folkepensionister, den omfatter, den omfatter også mennesker, som bliver berørt af den i en ganske ung alder. Derfor er det en af de ting, der også må tages fat på.

Må jeg sige, da vi ikke er udvalgsberettigede, men sammen med VS har udarbejdet ændringsforslag, at vi vil stemme for ændringsforslag nr. 1, 4, 6, 9, 10, 13, 14, 15 og 16, at vi vil stemme imod ændringsforslag nr. 2, 3, 5, 8, 11 og 12, og at vi vil undlade at stemme om ændringsforslag nr. 7.

Der er talt om, at en kasse for de selv-

[Jørgen Jensen.]

stændige var en retfærdighedshandling. Nå ja, det kan man stille et stort spørgsmålstegn ved. Jeg vil da godt præcisere, hvad vores stilling er. Vi har i ændringsforslagene nr. 1, 4 og 9 stillet forslag, som betød, at forslaget om en selvstændig kasse kom ud af loven, og vi har også stillet et forslag, som kunne rette op på det, som man har bragt frem. Argumentet har været, at af sociale grunde skulle den selvstændige næringsdrivende, den lille købmand, den lille smedemester, også have mulighed for at forsikre sig. Nu vel, det kan man sige, men det havde ikke været nødvendigt at oprette en selvstændig kasse. Man kan sige, at det at oprette en kasse for de selvstændige i virkeligheden både er at gribe ind over for de krav, man har stillet over for lønmodtagerne, og at misbruge sproget en lille smule. Det, vi har sagt man kunne gøre i stedet for, var at give den selvstændige, som ophørte med at være selvstændig — hvad enten det var, fordi han gik konkurs, eller af andre grunde — mulighed for at komme ind i en af de eksisterende kasser.

Derfor har vi stillet ændringsforslag nr. 4 sammen med VS, hvor vi siger, at som nydende medlem kan optages den selvstændige, som umiddelbart for begæring om optagelse har været registreret som selvstændig erhvervsdrivende eller arbejdsleder i en periode på over 12 måneder. Det ville sådan set have imødekommet ønsket og givet mulighed for arbejdsløshedsunderstøttelse til denne gruppe. Vi har også med hensyn til muligheden for at få understøttelse fra den første dag sagt, at det kunne man opnå ved at indbetale et beløb svarende til et års kontingent til kassen. Hvis man havde gjort dette, havde det ikke alene betydet, at det havde været langt nemmere at administrere loven. Man havde også undgået dette, at man opretter en arbejdsløshedskasse f. eks. for en smedemester, som er gået fallit. Ja men kan man gå som arbejdsløs smedemester? Man kan gå som arbejdsløs smed, der tidligere har været mester, og derfor er det lidt misbrug af sproget at sige, at man kan oprette en kasse for selvstændige erhvervsdrivende. Den arbejdsløse selvstændige kan kun komme i arbejde igen, enten hvis han får økonomi eller baggrund for igen at blive selvstændig, eller også ved at påtage sig arbejde som løn-

arbejder, og dér har kravet altid været, at man skulle være til rådighed for arbejdsmarkedet. Det var forudsætningen for at få arbejdsløshedsunderstøttelse. Her må det altså også være rimeligt at sige, at når man bliver arbejdsløs, anmelder man sig som tilhørende et eller andet arbejdsområde. Altså ikke som selvstændig. Smedemesteren anmelder sig som maskinarbejder, eller hvad han nu er uddannet til, og hvis det kun er en administrativ uddannelse, ja, så må det altså være inden for det område, han melder sig arbejdsløs.

Vi mener, at en arbejdsløshedskasse for selvstændige, hvad venstre og konservative jo også understreger her, i og for sig kun er et skridt på vejen til at sige, at nu må vi have én arbejdsløshedskasse, fjernet fra fagbevægelsen. Det er det, der er meningen med det, og det er derfor, vi går imod det.

Det andet ændringsforslag, som har været diskuteret, drejer sig om de værnepligtige. Her er vi enige i, at man burde hjælpe de værnepligtige, og derfor har vi både rejst spørgsmålet tidligere og stillet et spørgsmål sidste sommer. Men jeg vil godt sige, at nu, hvor man er gået med til, at de værnepligtige skal have løn, er det for det første lidt sent at rejse spørgsmålet, og dernæst stiller det militærnægterne i en helt umulig situation. Vi er enige om, at det må løses generelt på en sådan måde, at de, som samfundet sætter til militærtjeneste eller kræver skal ind som militærnægtere, ikke kommer i klemme.

Så er der spørgsmålet om 180 dages reglen. Foringelsen af understøttelsessatserne er kædet sammen hermed. Jeg må sige, at vi er tilfredse med, at man nu ophæver denne spærregrænse på 180 dage. Men når man har sagt, at understøttelsessatserne skal ned, ja, så er vi glade for, at SF er blevet klar over, hvad der ligger i det. Det var ønskeligt, om flere var blevet klar over, hvad der lå i den bestemmelse, så man ikke var gået med til den. Jeg vil godt nævne lidt om, hvad den betyder. Man har i dag en 13 ugers regel. Den gennemførte man administrativt fra arbejdsministeriets side. Tidligere skulle man have 5 ugers arbejde for at ændre sin understøttelsessats. Det kunne have en negativ betydning, hvis man gik ned i løn i de 5 uger. I dag har man kravet om de 13 ugers beskæftigelse, og det rammer mange af de

[Jørgen Jensen.]

unge hårdt. Det betyder, at hvis man er nyuddannet og f. eks. har arbejdet en måneds tid på sin læreplads og derefter bliver arbejdsløs, ja, så går man ned på den lave sats. Man kan gå i arbejde igen, arbejde et par måneder; igen går man tilbage til den lave sats. Derfor vil jeg godt spørge: har man egentlig tænkt over, hvad der vil ske med ændringsforslag nr. 16? Her sætter man den 1. juli som skæringsdato. Man kunne tænke sig, at man har haft en højere understøttelse, og så går man i arbejde og er i arbejde måske en måneds tid eller to. Man skal op på de 13 uger, før det ændres. Det kan betyde, at man vender tilbage til en lavere understøttelsessats end den, man havde tidligere.

Det er klart, at man kan rette det på anden måde, men vi synes i det hele taget, at det er urimeligt at låse sig fast på denne lave sats. Hvad er egentlig meningen med den? Meningen med den er at bruge arbejdsløsheden som løntryk. Det er derfor, venstre, det er derfor, de borgerlige presser på med at få den igennem, fordi de påstår, at der er folk, der ikke vil tage arbejde, når understøttelsessatserne er større end mindstebetalingen inden for normallønsområdet. Det er årsagen til dette krav, og derfor må vi vende os imod det, for dette er ikke rigtigt.

Jeg har også nogle bemærkninger om 26 ugers reglen. Vi er da tilfredse med, at man letter den nu. Men det rører ikke ved det egentlige og det væsentlige. Jeg tror, det egentlige og det væsentlige — det har jeg sagt tidligere — er den psykologiske betydning, det har, når man bliver arbejdsløs, at man så føler, at der er et eller andet tidspunkt, hvor man bliver sat helt ud i mørket, hvor man ophører med at få understøttelse, hvor man ikke længere har tilknytning til det fagområde, man kom fra. Det fjernes ikke med at gøre 3 år til 4 år. Det var kun lykkedes, hvis man helt havde fjernet 26 ugers reglen. Hertil siger man: ja men det kan man ikke, man skal fortsat have tilknytning til arbejdsmarkedet. Ja men skal vi ikke være enige om, at arbejdsløsheden skyldes ikke, at vi har høje understøttelsessatser, som nogle siger! Den skyldes ikke, at man kan få understøttelse i 2½ år. Nej, det skyldes helt andre faktorer, at der er arbejdsløshed. Man vil ikke med disse regler

tvinge nogen ud. Når og hvis det er sådan, at der er nogle, som ikke kommer i arbejde, når de er langvarigt ledige, ja, så skyldes det i virkeligheden arbejdsgivernes misbrug af ledelsesretten, hvor de sådan set bestemmer, hvem de vil have i arbejde. Også selv om det er mennesker, der har gået lang tid arbejdsløse, så sætter de en grænse; de vil have lov til at sortere fra, de vil have lov til at oprette deres egne spærreregler for, hvor når folk skal i arbejde igen.

Vi kan altså ikke sige, problemet er løst helt tilfredsstillende, selv om vi hilser med tilfredshed, at man her littede det for dem, der stod over for at falde for 26 ugers reglen.

Spørgsmålet om feriepenge har også skabt diskussion. Vi har her sammen med VS stillet et ændringsforslag, idet vi har ment, at det var rimeligere, at man i stedet for fik feriepenge af understøttelsessatsen. Det ville ikke alene løse problemet for dem, der var arbejdsløse. Men det ville også løse problemet for dem, der f. eks. har gået arbejdsløse forrige år. Vi har jo også i år en hel del, som har været arbejdsløse i hele 1975 og måske noget af 1974, som nu har været så heldige at komme i arbejde. De har ingen opsparing til ferie. Der er to muligheder for dem. Den ene er, hvis de kan komme ind på en arbejdsplads, hvor man har ferielukning. Så kan de få understøttelse i den periode, hvor der er lukket. Hvis ikke de er så heldige, om man så må sige, ja, så har de ingen mulighed for at holde ferie. Dette er en uretfærdighed, og det smager næsten af, at man siger: de har jo været så heldige at være arbejdsløse, så de har holdt deres ferie.

Derfor havde det været både retfærdigere, nemmere at administrere og også rigtigere at sige, man fik feriepenge af understøttelsessatserne. Det var den måde, man kunne have løst det på. Man siger, at det koster så og så mange millioner. Jeg tror, at de beregninger, som ligger, kan være rigtige, hvis man modregner det, der betales i understøttelse til dem, som altså ikke kan holde ferie.

Vi må i det store og hele sige, at der er små forbedringer i disse lovændringer, men vi må også konstatere, at vi tvinges til at stemme for ting, som er negative for fagbevægelsen og for arbejderklassen, fordi man kæder lettelserne vedrørende 180 dages reglen og 26 ugers reglen sammen med nedsættelse af understøttelserne og en arbejdsløs-

[Jørgen Jensen.]

hedskasse for selvstændige, som vil være et skridt på vejen til at fjerne arbejdsløsheds-kasserne fra fagbevægelsen.

Kurt Hansen (VS):

Jeg har aldrig lagt skjul på, at vi mente, det var et rimeligt og fornuftigt initiativ, der kom i forbindelse med at ændre 26 ugers reglen og fjerne 180 dages reglen. Det er da ikke ensbetydende med, at vi ikke vil kritisere forslaget, når vi ikke mener, det er gennemført i tilstrækkelig grad, at det ikke er udført godt nok. Vores krav har hele tiden været det samme som det, der ustandselig er blevet rejst fra arbejdspladserne: at der skal være tale om en total fjernelse af 26 ugers reglen.

Men hvorfor skulle socialdemokratiet nu kæde disse forbedringer sammen med en a-kasse for de selvstændige erhvervsdrivende? Havde det ikke været mere rimeligt, hvis socialdemokratiet bare på dette ene punkt havde søgt at kridte skoene og stå fast og havde sagt: nu gennemfører vi nogle reelle forbedringer for arbejderne med hensyn til de kontante ting, der til stadighed er blevet påpeget i forbindelse med arbejdsløshedslovgivningen? Hvorfor skulle denne kasse nu kædes med ind i det?

Det er blevet fremført, at der har været mange problemer for de selvstændige erhvervsdrivende. Der er flere og flere mindre virksomheder, som lukker, som er tvunget af udviklingen til det, og andre ser nogle økonomiske fiduser i det. Det er svært at sige, at der er så og så mange procent af den ene og så og så mange procent af den anden slags, men begge kategorier findes givetvis. Problemerne omkring de selvstændige erhvervsdrivende kunne have været løst på andre måder. Jeg har hele tiden i debatten, der har været om en fælles a-kasse for alle, påpeget mulighederne, som ligger i selvforsikringsprincippet, og jeg har også peget på de muligheder, der efter sigende skulle ligge i bistandsloven på dette område.

Vi har sammen med DKP diskuteret de her ting igennem og fundet frem til, at der er andre måder, problemet kunne klares på. Derfor har vi fremsat ændringsforslagene i betænkningen her, der går på, at man som arbejdsløs efter at have afviklet en mindre

virksomhed har mulighed for at blive optaget i en a-kasse, der har tilknytning til fagbevægelsen, altså en a-kasse, som man forstår den i traditionel forstand. Når vi har gjort det, så har det sammenhæng med, at vi har påpeget, at a-kassen har en meget snæver sammenhæng med fagbevægelsen. Den har en meget snæver sammenhæng med det krav, som arbejdspladser og fagforeninger i stor udstrækning har ført frem, og som VS støtter, nemlig kravet om, at anvisning og kontrol skal tilbage til fagforeningerne. Det er med til ligesom at gøre det sværere at realisere det krav, når man nu begynder at lade a-kasser blive til et socialt problem i stedet for det, som det hele tiden har været — i snæver sammenhæng med fagbevægelsen — et klasseproblem. Sådan har vi i hvert fald hele tiden set det.

Det næste skridt på vejen bliver naturligvis det, som flere af de borgerlige partier har talt om i dag. En fælles a-kasse for alle med et minimumsgrundlag for beregning af dagpengesatsen og derudover mulighed for et selvforsikringsprincip. Det vil helt oplagt betyde, at man ikke har mulighed for kollektivt at hæve den bundgrænse i den takt, som vi i hvert fald fra VS' side ønsker det.

Nu har vi jo hele tiden fremhævet det krav, at der skulle være fuld dækning ved arbejdsløshedsunderstøttelse. Det har vi ikke, vi har det endda langt fra, men det må være meningen, at der kan ske en kollektiv hævnning af den grænse, der ligger for arbejdsløshedsunderstøttelsen. Vi skal ikke have en a-kasse, hvor vi skal ligge og konkurrere med hinanden indbyrdes om, hvem der nu kan få mest i forbindelse med en arbejdsløshedssituation. Derfor må vi som socialister i hvert fald klart afvise de principper, der ligger i dette fra de borgerlige partiers side.

Nu sker der jo en forlængelse af strækket omkring 26 ugers reglen. Det er meget rimeligt. Vi har selv fremsat et forslag om den totale fjernelse af den. Det fremgår klart af betænkningen, at dette forslag vil blive stemt ned. Ikke desto mindre vil jeg sige, at vi fra VS' side vil støtte det forslag, der ligger omkring forlængelse af strækket omkring 26 ugers reglen. Det er helt oplagt en nødvendighed at gribe ind akut og sørge for, at man ikke løber ind i nogle kæmpemæssige

[Kurt Hansen.]

menneskelige og sociale problemer, som ville være forbundet med, at 26 ugers reglen blev holdt på sit nuværende stræk.

Omkring 180 dages reglen sagde jeg indledningsvis, at vi hilser med glæde, at den nu vil blive fjernet.

En anden ting, som vi ikke hilser med glæde, er, at man nu her i folketinget generelt set faktisk er begyndt at bruge det lighedsprincip, som partiet venstre førte frem i forbindelse med nedskæringerne på EFG. Nu skal alle blot have lige lidt. Det er rent faktisk det, der er tale om i forbindelse med det ensartede niveau, der nu skal lægges til grund for udbetalingen til de unge mennesker af dagpenge ved arbejdsløshed, når de ikke har haft 13 ugers arbejde. Det mener jeg rent faktisk er katastrofalt.

Det kom også frem her i salen før, at der var nogen usikkerhed om, hvorvidt man nu gavnede arbejderungdommen og så skar ned over for akademikerungdommen. Som det så ud, og som jeg også fik det fremstillet, var der tale om, at man ville gavne arbejderungdommen med omkring 40 øre pr. time, mens man katastrofalt ville skære ned for de nyuddannede akademikere. Jeg husker ikke lige i hovedet, præcis hvor meget det var, men jeg mener, det ligger omkring 40 kr. om dagen. Jeg skulle tage meget fejl, hvis det ikke ligger lige deromkring. Jeg mener simpelt hen, det er katastrofalt at tage udgangspunkt i et lighedsprincip, der siger, at nu skal vi alle sammen have lige lidt.

Nu har vi skudt selve ikrafttrædelsen af det såkaldte lighedsprincip et år ud, men det hjælper ikke noget. Det er ikke nogen rimelig eller retfærdig handling, som det blev sagt fra hr. Kaj Poulsens side, fra socialdemokratiet. Jeg kan ikke i min vildeste fantasi forestille mig, hvilke argumenter socialdemokratiet vil anvende på landets arbejdspladser og ved diskussionen i befolkningen, når man skal til at forsvare venstres lighedsprincip fra nedskæringerne på EFG-uddannelserne. Jeg mener, det er utrolig vigtigt at få slået fast, at det er det lighedsprincip, der bliver anvendt her også, og ikke noget andet.

Jeg skal bare til allersidst sige meget kort, at jeg naturligvis vil anbefale, at tinget stemmer for de ændringsforslag, som vi selv har stillet, og for det ændringsforslag, som

er stillet af arbejdsministeren under nr. 6. Det fremgår af betænkningen, at VS vil støtte ændringsforslag nr. 7 fra arbejdsministeren, men VS vil undlade at stemme om dette ændringsforslag; der må være sket en fejl i forbindelse med betænkningsafgivelsen.

Til allersidst. I forbindelee med arbejdsløshedsloven, som er noget af det, vi har diskuteret ret meget herinde i det sidste år, er der jo mange andre problemer, som ikke bare kan få lov til at hvile nu, fordi man har lavet visse ændringer. Der er stadig væk tidsbegrænsninger, der er stadig væk nogle 90 pct.s regler, der reelt betyder, at en faglært arbejder får udbetalt 60 pct. af sin arbejds løn i arbejdsløshedsunderstøttelse, osv. Der er en hel række områder i den arbejdsløshedslovgivning, som det er fundamentalt vigtigt bliver ændret, og det vil VS være med til at tage fat på under alle omstændigheder. Vi vil trække det frem ved alle lejligheder, der byder sig for dette, så vi kan få skabt nogle rimelige og ordentlige betingelser dels for de arbejdsløse, dels for dem, der har arbejde.

Arbejdsministeren (*Erling Dinesen*):

Må jeg først sige tak for det hurtige og effektive udvalgsarbejde, også for de venlige bemærkninger, der er fremført om ministeriets indsats i forbindelse med dette arbejde.

Hr. Kaj Poulsen spurgte mig, om jeg ville fremskynde udsendelsen af et cirkulære om fortrinsret ved anvistning af arbejde til langvarigt arbejdsløse. Det kan jeg svare helt bekræftende på. Det er jeg indstillet på at gøre, så snart vi har fået afklaret situationen her i folketinget, og det varer jo ikke længe.

Jeg kan føje til — det er også fremhævet i betænkningen, og det har vi drøftet i arbejdsmarkedsudvalget — at det, der er nok så vigtigt, er jo at sikre, at disse mennesker får arbejde. Det er jo begrænsede muligheder, arbejdsformidlingen har, hvis der ikke er arbejde nok. Derfor vil det også være nødvendigt at søge midler til fornuftige beskæftigelsesarbejder. Det tror jeg man skal være helt opmærksom på i denne sammenhæng.

Hr. Brøndsted sagde, at man var glad for, at de medhjælpende hustruer m. fl. kom med, og at man gerne så de blandede kasser.

[Arbejdsministeren.]

Jeg er ikke så ganske enig i det synspunkt, for jeg tror, vi skal bygge på det mønster, vi har; det har vist sig effektivt og godt, det kan fungere.

Vi skal til gengæld — det er der også givet udtryk for — søge at løse problemerne for de få grupper, som ikke i øjeblikket har en forsikringsmulighed. Der er meget på ledere af forskellige selskaber — aktieselskaber, anpartsselskaber — og visse andre grupper.

Den skævhed, som hr. Brøndsted nævnte for landbrugeres ægtefæller — andre har været inde på det også — bør vi også søge at få løst, og udvalgsarbejdet vil også beskæftige sig med disse ting.

Til hr. Glensgård vil jeg gerne sige, at jeg selvfølgelig er glad for, at han også fandt, at det var et hurtigt og kvikt udvalgsarbejde. Han mente, at administrationen af arbejdsløsheds-kasser for selvstændige ville blive meget besværlig og næsten umulig. Heroverfor vil jeg gerne sige, at noget sådant tror jeg slet ikke på. Det har vist sig at gå ganske enkelt og smertefrit i de andre arbejdsløsheds-kasser, vi har. Hertil kommer en for mig meget vigtig ting, som jo spiller en rolle i denne sammenhæng, og det er, at de enkelte kasser selv betaler denne administration, selv ansætter det personale, der skal til, og selv afholder de udgifter, der er forbundet med administrationen af disse kasser. Derfor tror jeg ikke, vi kommer ud for særlige problemer dér.

Jeg er da enig med hr. Ingomar Petersen i, at 26 ugers reglen er sekundær i forhold til sikring af arbejde. Jeg har ikke bemærkninger til de øvrige synspunkter, han har fremført, f. eks. om de forskellige grupper, som ikke har kunnet optages. Jeg tror, vi får løst dette problem.

Hr. Henning Philipsen talte om 180 dages reglen og den forringelse, der var tale om for flere grupper, idet nogle faglærte får ringere vilkår, indtil de har haft 13 ugers arbejde, hvorefter de går over på de normale vilkår. Nu var det jo ikke mit forslag, det er udvalgets forslag. Jeg havde stillet forslag om, at 180 dages reglen blev afskaffet, uden at der i øvrigt skete noget på dette felt. Det andet er noget, udvalget har foreslået, og vel, det er jeg gået med på. Det, jeg vil understrege i denne sammenhæng, er, at jeg tror, det kun

vil få betydning for meget få. Alle de nuværende, som berøres af denne regel, er sikrede, de er sikrede frem til den 1. juli næste år. 180 dages reglen forsvinder, og efter 13 ugers arbejde går man over på de normale vilkår, og det vil de allerfleste trods alt være i stand til at opnå.

Hr. Ninn-Hansen sagde, vi burde have én stor arbejdsløsheds-kasse for alle, sådan opfattede jeg det. Ja, hvis man absolut vil udvikle den offentlige virksomhed og ofre flere hundrede millioner kroner på det, så er det vel nok den vej, man skal gå, men jeg synes ikke, man kan sætte noget spørgsmålstegn ved administrationen, ej heller ved effektiviteten af det system, vi har. Det, der er foreslået nu, ligger inden for dette system, og derfor tror jeg ikke, der er megen fremtid i de tanker, som vi har hørt om igennem de sidste 20 år.

Hr. Ninn-Hansen var inde på spørgsmålet om de værnepligtige. Jeg vil da gerne for en ordens skyld understrege, at vi er med på, at problemet skal løses for de værnepligtige. Når hr. Ninn-Hansen henviser til Trierudvalget, så er forholdet jo det, at aftalen om egentlig soldaterløn ikke var afsluttet, da Trierudvalget afgav sin betænkning. Jeg mener, det må være rigtigt, da man fremover skal aflønnes, mens man er inde og aftjene sin værnepligt, at dette betragtes som arbejde, altså ligestillet med alt andet arbejde, og at man på dette grundlag forsikres. Det er præcis det, som man også i Trierudvalget har forventet, og det er det, man helt naturligt ønsker at arbejde lidt videre med, fordi der er tale om denne trinvis overgang til en egentlig månedsløn for de værnepligtige.

Hr. Jørgen Jensen var ikke glad for arbejdsløsheds-kasser for de selvstændige. Han mente, at det var bedre med det forslag, man sammen med VS havde stillet, hvorefter man i stedet for kunne betale 12 måneders kontingent, når man af den ene eller den anden grund må lukke en virksomhed. Lad mig bare herom sige på nuværende tidspunkt — vi har jo drøftet det meget indgående i arbejdsmarkedsudvalget — at det i realiteten er en langt gunstigere ordning for de selvstændige end den, der gælder for lønmodtagerne. Det er altså i virkeligheden en diskrimination af lønmodtagerne, der her lægges op til.

[Arbejdsministeren.]

Hr. Jørgen Jensen var også inde på spørgsmålet om feriepenge af understøttelsen. Jeg er jo nedsaget til at have en lille smule sans for økonomiske og politiske realiteter. Det ville have betydet, at man i stedet for de 90 pct. skulle have 99½ pct., altså 90 pct. plus 9½ pct. i feriegodtgørelse. Det ville have kostet knap 300 mill. kr., og det fandt jeg altså ikke der hverken var politisk eller økonomisk mulighed for. Derfor har jeg ikke fulgt udalget på dette felt.

Endnu en gang tak for arbejdet i udvalget. Jeg håber, vi hurtigt kan få lovforslaget gennemført.

Ninn-Hansen (KF):

Jeg mener, at arbejdsministerens bemærkninger om de værnepligtige er forkerte. Fordi de får en værnepligtsløn, så kan man ikke sige, at de udfører et arbejde ligesom andre. Det er stadig væk unge, der er tvunget til at udføre et arbejde, hvad ingen andre i landet er. Det har aldrig været meningen med soldaterlønnen, at man skulle omplacere dem i forhold til det, de er i dag, nemlig værnepligtige. Der er heller ingen begrundelse for på noget tidspunkt at forlange et arbejdsløshedskontingent af dem, og i dag kan de jo heller ikke blive medlem, så vidt jeg kan se, af nogen arbejdsløsheds-kasse. Derfor er det en dårlig behandling, man giver dem, der sendes hjem, fordi de har været tvunget ind i aftjening af en værnepligt, når de ikke kan opnå de rimelige ydelser, som andre får.

Arbejdsministeren havde den indvending imod forslaget om én stor arbejdsløsheds-kasse, at det ville blive en dyr administration. Det synes jeg arbejdsministeren må dokumentere lidt nærmere. Jeg mener, vi har fået et bilag, der viser, at de bestående arbejdsløsheds-kasser for dem, der er medlem af arbejdsløsheds-kassen, men ikke af fagforeningen, forlanger et ekstrakontingent på 1 kr. ugentlig, altså 52 kr. om året tager fagforeningerne for at administrere i disse tilfælde. Mener arbejdsministeren virkelig, det skulle blive dyrere for samfundet at gennemføre en administration, således at man pro persona skulle komme op på en større administrationsudgift end disse 52 kr. om året?

Kurt Hansen (VS):

I forbindelse med den bemærkning, der faldt fra arbejdsministeren om, at der ved gennemførelse af det ændringsforslag, som er stillet fra VS' og DKP's side, ville ske en diskriminering af lønmodtagerne over for de selvstændige erhvervsdrivende: det er muligt, at der ville ske en vis form for diskriminering, men lad mig lige prøve at fastholde én ting i forbindelse med diskrimination: er det ikke en kæmpemæssig diskrimination, at man nu som selvstændig erhvervsdrivende har mulighed for at gå direkte ind i en akasse? Man kan afvikle sin virksomhed, når det passer én at afvikle den — jeg siger ikke, at alle gør det, men der er situationer, og der vil komme mange situationer, hvor en mindre, selvstændig erhvervsdrivende vil afvikle sin virksomhed med et rimeligt udbytte af den afvikling — og så kan man gå direkte ind og få arbejdsløshedsunderstøttelse. En arbejder skal møde med en fyreseddel for at få arbejdsløshedsunderstøttelse. Er det ikke diskrimination af langt større dimension end den, arbejdsministeren henviste til i forbindelse med det ændringsforslag, der er stillet? Det er i hvert fald min absolutte opfattelse af tingene.

Jørgen Jensen (DKP):

Jeg må lige til hr. Ninn-Hansens bemærkning om den dyre administration sige, at det kan man jo ikke svare på, uden at man også får besvaret spørgsmålet om, hvorvidt man fortsat vil forlange fra samfundets side den samme administration. Hvis man forlanger det, man gør i dag af arbejdsløsheds-kasserne, de kontrolforanstaltninger, der skal være, den registrering, man skal udføre, de åbningstider, man forlanger i arbejdsløsheds-kasserne, ja, så kan det ikke gøres for den krone om ugen, som man siger. Det er klart, at man kunne have en nemmere og en billigere administrationsform, men det kunne man jo også i dag, hvis man herindefra, fra samfundets side, ville ændre det administrationskrav, man stiller til arbejdsløsheds-kasserne.

Det er også en helt uhyrlig udgift, man pålægger både arbejdsløsheds-kasserne og samfundet ved at opretholde formidlingskontorerne og deres kontrolvirksomhed, som så skal gentages i arbejdsløsheds-kassen.

[Jørgen Jensen.]

Det medfører også en dobbeltadministration. Det er det, man har i dag. Derfor kan man ikke stille det sådan op og sige, om det ville blive billigere med én kasse; det må da afhænge af, om man stillede de samme krav. Det, der er helt klart, er, at samfundet ikke kunne administrere det for den pris, vi gør det i dag, hvor det er fagforeningerne, der betaler.

Må jeg så lige, medens jeg er heroppe, gøre nogle bemærkninger i anledning af påstanden om, at det ville være diskriminering af arbejderne, hvis man gennemførte det forslag, vi har stillet. Det er ikke rigtigt, at der er nogen diskriminering i dette forhold. Det, forslaget går ud på, er, at man skulle kunne dokumentere, at man de sidste 52 uger havde været selvstændig, altså at man havde haft en virksomhed, som er registreret i 52 uger. Man forlanger for arbejderne i dag, at de skal være registrerede i 6 måneder, altså den halve tid. Der er ikke tale om nogen diskriminering, og derfor synes jeg ikke, man kan bruge det argument. Hvis man på grund af et forlig med de borgerlige har bundet sig til den selvstændige kasse, ja, så sig dog dette i stedet for at komme med de andre argumenter. Vi får vanskeligheder med dem ude på arbejdspladserne, når I siger det.

Ingomar Petersen (RV):

Inden vi nu skal til afstemning, vil jeg lige henstille til fremskridtspartiet at tage deres synspunkter op til fornyet overvejelse. Fremskridtspartiet har i hvert tilfælde fra denne talerstol også ved hr. Poulsgaard stået og pralet af, at det var landets næststørste arbejderparti, og at de ville arbejderne noget godt. Hr. Poulsgaard har stået i Vråhallen på et møde med 800 arbejdsløse og offentligt over for dem sagt, at fremskridtspartiet vil afskaffe 26 ugers reglen. Hr. Poulsgaard har, så vidt jeg erindrer, også fra denne talerstol i anden forbindelse sagt det samme. Nu ser man, at fremskridtspartiet ikke engang vil være med til en lempelse af denne regel. Jeg kunne godt have lyst til at spørge hr. Poulsgaard, hvad det er for en arbejderpolitik, fremskridtspartiet fører, og med hvilken begrundelse hr. Poulsgaard nu vil stemme anderledes,

end han offentligt har sagt over for de arbejdsløse ude i landet.

Arbejdsministeren (Erling Dinesen):

Blot et par få bemærkninger til hr. Ninn-Hansen, der talte om de værnepligtige og sagde, at når det ikke var rimeligt at sammenligne dem med andre medlemmer af arbejdsløshedskasserne i al almindelighed, var det, fordi de var tvunget til at arbejde. Det er de andre også, og det, der nu står for døren, og det, der er vedtaget, er, at man skal have løn for det arbejde, man udfører. Det, de værnepligtige så er tjent med, er at blive behandlet på samme måde som andre, der tjener deres løn på normal måde. Derfor er der ikke tale om nogen dårlig behandling, men om en retfærdighedshandling over for de værnepligtige.

Nu har hr. Jørgen Jensen svaret på det med administrationen af arbejdsløshedskasserne. Når man kan gøre det så billigt, er det jo, fordi man har bygget hele administrationsapparatet op i forbindelse med de faglige organisationer; det kunne det offentlige ikke gøre.

Så sagde hr. Kurt Hansen, at de selvstændige kan afvikle deres virksomhed, når de har lyst, og så hæve understøttelse. Selvfølgelig kan de ikke det. Det er da klart — det skal fastslås — at der gælder de samme regler. Der skal være en fyldstgørende grund. De regler er ikke udarbejdet endnu, det er administrative regler, som skal fastsættes, men de vil blive udarbejdet.

Poulsgaard (FP):

Det er til hr. Ingomar Petersen. Det er fuldstændig rigtigt, at jeg på det møde i Vrå, som også hr. Ingomar Petersen deltog i, sagde, at vi ville se velvilligt på det i udvalget; det har jeg også sagt som ordfører for mit parti den 6. marts 1975. Men der er unægtelig, hr. Ingomar Petersen, kommet yderligere oplysninger frem siden dengang. Jeg siger ikke, at Vråområdet ikke er ramt af arbejdsledighed, fordi slagteriet er lukket, men vi har jo set mange eksempler, og jeg påpegede et så sent som i går under debatten, hvor mange der ikke kunne få hjælp. I går aftes optrådte i tv-udsendelsen „Landet rundt“ en gårdejer fra Mors, der havde en ny stald med 120 køer, men som overhove-

[Poulsgaard.]

det ikke kunne få en medhjælper. Hvis man med disse oplysninger ikke efter 3 år har haft mulighed for at skaffe sig arbejde, tror jeg altså, det er vedkommende, det er galt med.

Hvordan vi skal hjælpe de arbejdsløse og først og fremmest arbejderne? Simpelt hen ved, at vi begynder at hæve den skattefri bundgrænse; jeg håber, at hr. Ingomar Petersens parti vil gå ind på det. Jeg løber ikke fra de udtalelser, men når der kommer andre oplysninger frem, er man også nødt til at vurdere situationen én gang til. Det burde hr. Ingomar Petersen også gøre.

Formanden:

Hr. Henning Philipsen for en kort bemærkning, og så er det slut med de korte bemærkninger.

Henning Philipsen (SF):

Jeg deltog i det samme møde i Vrå, og selv om hr. Poulsgaard måske ikke kan få anledning til at svare nu — det skal jeg naturligvis ikke afgøre — var det nok rimeligt på baggrund af hr. Poulsaards sidste bemærkninger, at vi fik en dokumentation for, hvor mange af slagteriarbejderne i Vrå der ville kunne få beskæftigelse ved landbruget, hvis de ønskede det. Indtil dato ingen. I det lys og i det skær skal hr. Poulsaards og hans partis argumentation ses og intet som helst andet. Man taler med to tunger, og det er demonstreret mere end én gang, sidste gang her for et øjeblik siden.

Hermed sluttede forhandlingen.

Ændringsforslag nr. 1
forkastedes med 144 stemmer mod 9.

Ændringsforslag nr. 2
forkastedes med 91 stemmer mod 63.

Ændringsforslag nr. 3
forkastedes med 115 stemmer mod 8; 34 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 4
forkastedes med 148 stemmer mod 9.

Ændringsforslag nr. 5
vedtoges med 139 stemmer mod 18.

Ændringsforslag nr. 6 og 7
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 8 betragtedes som *forkastet* efter forkastelsen af ændringsforslag nr. 3.

Ændringsforslag nr. 9
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 10
forkastedes med 136 stemmer mod 18.

Ændringsforslag nr. 11
forkastedes med 90 stemmer mod 64.

Ændringsforslag nr. 12
forkastedes med 90 stemmer mod 64.

Ændringsforslag nr. 13
forkastedes med 136 stemmer mod 18.

Ændringsforslag nr. 14 betragtedes som *bortfaldet*.

§ 1 med de foretagne ændringer
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 15 om indsættelse af en ny paragraf betragtedes som *bortfaldet* efter forkastelsen af ændringsforslag nr. 13.

Ændringsforslag nr. 16 og § 2, således ændret,
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Vi har endnu 8 sager på dagsordenen.

Den næste sag på dagsordenen var:
Anden behandling af forslag til lov om statens finansår.

(Lovforslag nr. 137. Fremsat 13/1 76. Første behandling 29/1 76. Betænkning 19/5 76).